

EDINOST

Glasiloslovenskega političnega društva za Primorsko.

«V olinosti je med».

„EDINOST“ izhaja vsako sredo; cema za vse leto je 4 gld. 40 kr., za polu leta 2 gld. 30 kr., za četrt leta 1 gld. 20 kr. — Za oznanila, kakor tudi za poslanice se plačuje za navadno trisopno vrsto: 25 kr. če se tiska 1 krat, 22, če se tiska 2 krat, 20 če se tiska 3 krat. Za večje črke po prostoru. Pri večkratnem tiskanju je cema v primeri manjša.

Naročnina in vse drugo naj se pošilja upravnistvu (Via delle poste, Casa Hirschel, N. 10 A, I. piano). Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Posamezne številke se dobivajo po 10 kr. v okolici: Na Opčinah, na Proseku, v Barkoll, v Bazovici, v Škednju in M. Magdaleni zg.

Cesarjeva zahvala.

Najvišje lastnoročno pismo ministrskemu prvosedniku grofu Taaffeju:

Ljubi grof Taaffe!

Veselo mi sree utriplje, ko pregledujem čestitajoče udanosti in zvestobe brezštevilne dokaze, ki so mi došli iz vseh krajev Moje države k petdesetemu Mojemu rojstnemu dnevu. Ta dan je bil Meni, Mojaj liši in vsem Mojim narodom rodovinski praznik, ker se je povsod presrečno praznoval in dosegel z storjenimi dobrimi deli še večje svečevanje, povišal Moje veselje i hvaležnost. Zato bi toliko bolj obžaloval, ako bi se legalni izrazi izključevali iz Moje zahvale. Naročam Vam tedaj: Razglasite zvestim ljudstvom Mojih kraljevin in dežel, dokler sega Vaše področje, najgorkejšo i najsrčnišo Mojo zahvalo.

V Ischlu, dne 20. avgusta 1880.

Fran Jožef s. r.

Grof Taaffe je presrečno to zahvalo takoj telegrafično naznanil deželnim namestnikom z ukazom, da se ima v vseh deželnih jezikih in v vseh občinah takoj nabiti in v uradnih časnikih razglasiti.

V Trstu je bila nabita v nemškem i laškem jeziku, — polovica prebivalcev, zvestoudani Slovenci, je niso smeli brati v materinem jeziku. — To je britko!

Slavnost 50. ga rojstnega dne našega Cesarja.

Zopet so enkrat Slovenci v Trstu in okolici pokazali, da so tukaj in da zvesto varujejo Avstrijo in Cesarja. — 17. t. m. predvečer cesarjevega rojstnega dne točno ob 8^h, razsvetlila se je kar naenkrat vsa okolica, bilo je po gorah, ki nadkraljujejo Trst od Skednje do Devina nad 200 kresov, razen tega so spuščali pod Bošketom, na Opčinah, v Skednji, pri Sv. Ivanu, na Proseku in pri Sv. Jerneju razne umetne ognje, obilisk in hotel na Opčinah sta bila krasno razsvitljena v narodnih barvah, prav tako ves Kontovel, Rojan, Sv. Ivan in sploh vsa okolica, povsod je gorelo, povsod so streljali; to vam je bil blesk in grom, da je bil gledalec ves očaran. — Vsi ti ognji in h kratki velikanski ognjojmeti na morju, katere je priredilo društvo Lloyd — to vse se je zrcalo v temnem morju: rečem, da tako magičnega efekta ni mogoče napraviti nikder, nego samo ob morju, kder je vse bolj čarobno. Reči moram, da so naši vrlji okoličani se tudi to pot pokazali umetnike v prirejanju slove-

nosti. Naj še dostavim, da so v Skednji, na Opčinah, v Proseku, pri Sv. Ivanu in Sv. Jerneju imeli še posebne veselice, petje, godbo i. t. d. in čitatelj si bo še le mogel domišljati, kako lepo in slovesno je bilo vse to po okolici. Kdor pa se je spustil na morje, ta je videl še dalje neštevilne ognje, tam na Krasu, na Vipavskem in na Pivki in po vsej Istri. O kako so pač ti ognji goreče govorili: «Tukaj je Avstrija, tukaj je Slovanstvo, za vas onkraj Idrije, za vas Italijani nij tukaj niti pedi zemlje, Vam tukaj preti le ogenj in smrt. Tudi v mestu je bilo živahno ta večer: na tisuče ljudstva je šlo za vojaško godbo, ki je obhodila vse glavne ulice tržaške in ko je godba godla pred namestništvom cesarsko pesem, odmevali so se na velikem trgu orjaški klic: «Evviva» in «Živio». Še večja množica je prodrla, ko je komaj prišlo pred namestništvo fakinsko društvo se svojo godbo in zastavo; to vam je bilo vse tako natlačeno po vseh ulicah, da se je človek komaj in komaj preril skoz to množico. Najzadnji je bil sprevod slovenskega podpornega društva, ki se je pomikal skoz korso in veliki trg do namestništva. Tam so zapeli društveni peveci (bilo jih je okoli 60) cesarsko, po tem «Jadransko morje» in «Što čutiš». Petje je vzbudilo občno navdušenost in množica je vedno ploskala in klicala: Živio naš cesar, žive! Avstrija! Sprevod se je pomikal zopet skoz veliki trg in peveci so peli spremljevani po bakljonoscih po vseh glavnih ulicah naše domače pesmi «Banovec», «Naprej» i. t. d., vmes pa je ljudstvo klicalo «Živio». Po končanem sprevodu zbrali so se peveci in drugi udje delalskega društva v društvenih prostorih, kder je bila zabava še dolgo po polnoči. S tem smemo zopet zaznamovati lep korak naprej, kajti dozdaj še nismo mogli naši peveci v slovesnem sprevodu peti po mestu. Korak za korakom — uže pojde! Naj zdaj še omenimo slovesnega banketa na «Belvederu», kder se je zbralo nad 400 odličnih Tržčanov, mej njimi več Slovencev, Srbov in Hrvatov. Tam so napivali in bili prav židane volje do ranega jutra. A Irredentarje je vse to vendar preveč peklo in hoteli so na vsak način svetu pokazati, da se še nekoliko gibajo. Kaj napravijo! Podkupili so nekateri židje one postrežnike, ki so stregli pri banketu; dali so jim nekoliko listkov, na katerih je bil naslikan cesarski orel obešen na vrvi, pod orlom pa so bile tiskane največe insulte na Cesarja in na zveste Avstrijce. Te listke so natakariji deli bolj odličnim gostom pod prtč in ti so jih našli, ko je začel banket.

Policija je po končanem obedu zaprla vse natakarije in ti v velikih stiskah, so po 3 dneh ovadili, da so bili plačani po 4 trgovcih in agentih, rodoma židih. Te 4 židke so precej potegnoli v luknjo in bodo zdaj imeli čast biti mučeniki za Irredento. Tudi dve petardi so spustili ti ljudje na večer 17. t. m. pa v skrivnih krajih. Slučajno gre stari žid na stran v neki postranski ulici, komaj se približa onemu kraju, ko petarda poč in žid se zgrudi na tla od samega straha, zasmodila se mu je

neki tudi suknja. Osoda je torej hotela, da se je hudobija židovska maščevala nad židom, ki je sicer bolj pošten, nego pa oni petardisti.

18. t. m. nas je rano zbudilo streljanje in godba, ob 10 uri pa je bila velika maša pri Sv. Justu, po maši predstavljanje pri namestništvu. Prve so bile najvišje oblasti, za njimi konzuli, mej katerimi je večina židov (naši židje so namreč strašno slavoheplni, in če le morejo dobiti kak konsulat od kake male države tam v Ameriki, ali v Zulu-deželi, radi potrosijo dosti denara, da dobe konsulat, kateri jim ne da druge skrbi in drugega opravila, nego da se vsako leto enkrat ali dvakrat oblečejo v čestokrat fantastične uniforme) in za konzuli druge deputacije, mej katerimi tudi odbora «Edinosti» in «delalskega društva». Poklone je sprejemal dvorni svetovalec, gosp. Pozzi, ker gosp. deželnega namestnika ni bilo v Trstu, ampak imel je neki druge opravke. Čuli smo od deputacij samih, da jim to ni bilo po všeči, ker se je prav ta dan čistila namestniškega poslopja veža, skoz katero so morali hoditi. Naj še omenim, da so bile vse ladije, tudi ameriška vojna ladija, odličene z neštevilnimi zastavami in da so tudi ameriški oficirji bili pri maši in potem pri namestništvu. Tudi drugega važnega dogodka ne smemo zamolčati. Nastopilo je privklat veteransko društvo; zbralo se je namreč 18. t. m. ob 6 uri zjutraj nad 500 veteranov, mej njimi mnogo okoličanov, na velikem trgu, kder je vsak prejel črno-rumeno kokardo in od tam so marširali z godbo v cerkev sv. Antona, kder je bila slovesna sv. maša. Ta nastop veteranov je naše Irredentarje še posebno jezil, kar poskrivali so se in škripali od jeze. Ta dva dneva sta bila dneva polna muke za one rogovileže, kajti le prejasno sta pokazala Irredentarjem, da ogromna večina tuk. prebivalstva čuti patriotično in da se ne meni za njih hudomušnosti. Še bolj pa jih jezi to, da so Slovenci tako eklatantno pokazali, da so tukaj, pa ne gostje, ampak gospodarji.

Zatorej pa vsa hvala našim vrlim okoličanom in našim vrlim delalcem, katerih je v Trstu na tisuče in imajo v sebi moč še malo poznano, a veliko in tako, ki bodo prej ali slej odvažna v dosego naših pravic tukaj v našem Trstu.

Polaščevanje Istre.

Mnogokrat smo uže o tem tožili, kako se Slovanstvo v Istri zatira, Italijanstvo podpira i širi ter s tem «Irredenti» vrata odpirajo v slovansko zemljo. Tudi «Politik» je priobčila o tem dopis iz Trsta, ki se tako le glasi:

Po odstopu Benečije laškemu kraljestvu leta 1806 so nujno zahtevale avstrijske državne koristi, da se konec stori narodnemu gonoblenju istrskih Slovanov in meja postavi vednemu širjanju italijanskega elementa. To se doslej ni zgodilo.

če jo potrebujemo, lažje in hitreje rabi, ter zopet na svoje mesto postavi.

Kjer studenca ni blizu, tam ste potrebni dve vedri; v enem zajemamo, a drugo se suši. Malo vode naj se iz vedra v škafec vlije, da se lažje zajema.

V kuhinji naj bo gospodinja jako varčna. Ničesar naj nema premalo, da ne pride v zadrego, pa tudi ne preveč, da ne bo imela pri nadzorovanju preveč skrbi. V preobilici se tudi kuharica lahko navadi zapravljivosti.

V kuhinji je najlepša in najbolj priporočila vredna lastnost čistost.

Čistost je dvojna, vnanja in notranja. Vnanje čisto mora biti vse, kar je v kuhinji, kakor: tlak, posoda za vodo in drugo posodje, žlice, vilice, i. t. d. — posebno tudi kuharičina obleka.

Notranja čistost zahteva, da je voda za kuhanje čista in sveža. Meso treba prej, nego se k ognju pristavi, izmiti praha in druge nesnage. Zelenjava mora biti dobro iztrebljena; vse nenažno in nezdravo naj se zavrže. Osobite pazljivosti je potreba, da se ne natepo muhe, lasje i. t. d. v jedila. Kuharica naj ima vsikdar čiste roke; večkrat, posebno predno mesi testo, naj si jih umije.

Teško je verjeti, da-li je vse čisto v takej kuhinji, v kateri je postelja, dasi tudi čista; pri mizi nas nehoti spominja česanja in nočnega izhlapljenja. To isto velja tudi o muhah. Ni mogoče, tako si mislimo, da v kuhinji, kder je neizmeren roj muh, ne bi katera tudi v jedila pala? In gotovo se ne motimo!

Ako tedaj gospodinja želi, da nje gosti ne bodo dvomili

Podlistek.

Nauk o gospodinjstvu

bodočim gospodinjam, ženskim učiteljicam, učiteljem in učiteljicam na višjih dekliških razredih ljudskih in meščanskih šol.

(Poleg nemškega)

prosto poslovenila I. N. in I. L.

(Dalje).

O kuhinji.

V kuhinji se pripravljaja vsakdanja hrana; kuhinja je tedaj bistven del stanovallišča. Kuhinja mora biti dovolj prostorna in svetla, mora imeti nepotratno ognjišče, kotel za vodo in peč na sapo.

V majhnej kuhinji, kder za shrambo raznega posodja potrebne omare nemale dovolj prostora, naj se porabe police in sklednjaki na stenah, in miznice.

Ako je kuhinja temna, treba jej umetne svetlobe. Temna kuhinja je nesnažna kuhinja. Plin je najprirodnejša luč (vendar ne povsod mogoča). Potrebno pa je postaviti jo na takem kraju, od koder kuharici pri vsakem delu najlepše sveti.

Kjer ni plinove svečave, tamkaj je najboljšje kameno olje ali petrolje, ki ima svitlo luč in je po cen.

Ognjišče naj bo z železnim obročem obrobjeno ter s pečnicami obloženo, da se tako lahko ne poškoduje in da je lično.

Ognjišču je potrebno dveh lukenj, ene za praženje, a drugo za kuhanje; tudi dober prepil mora imeti, da se lažje kuri.

Kotel za vodo ali za pranje naj bode bakren, ker je ilovnat premalo trpežen, ter naj stoji blizu ognjišča tako, da se voda dovolj segreva. Kjer to ni mogoče, tam naj se pod kotlom kuri.

Ako pri ognjišču ni kotla, ali če ni pripravnega prostora njemu, tedaj je potrebna bakrena, znotraj počinjena banjica. V tej naj bo zmiraj nekaj tople vode za umivanje razne posode.

Da se voda ne skaluži ali osmradi, treba kotel in banjico večkrat pridno umivati. Voda v kotlu ali v banjici naj se nikedar ne rabi za kuhanje.

V peči na sapo se zlasti belijo železa tible.

Potrebne kuhinjske reči so: miza, posoda za vodo, klop, dva stolca, truga z dvema predaloma za drva in premog, brenta za drva, omar za jedila, deska za rezanice in sekálnica, dva vedra za umivanje in splakanje, kobilja za nesnažno vodo, klešče, maček ali sekirica za oglje in grébljica, sekira, tolkač ali kij, vaga in liter, nož rezalnik in sekavček (krivi nož), sito za juho in precejanje, okovnik ali možnar, potrebne ponvice, piskri i. t. d.

Število in velikost imenovanih rečij naj bosta okoliščinam in razmeram kuhinje primerna.

Miza se ne sme majati; za razne priprave mora dovolj prostorna biti.

V tesnej kuhinji naj se posoda v pripravnih omarah brani. Za nože in vilice so pripravnih predali pod klopjo ali vprečna deska; kamor naj se železna in teška posoda postavlja, da se,

Od tega nesrečnega leta so bili namreč v Avstriji tudi taki ministri, ki so se naslanjali pri važnih glasovanjih v državnem zboru na glasove treh italijanskih poslancev in so deželo laškej stranki popolnoma v roke dali. Pri tem pollaščenju so c. k. gosposke vsemogočni istrski deželni odbor krepko podpirale. Ker povsod v upravi, sodnih in šolstvu je bil italijanski jezik edino vladajoč. In ta poitalijančevska prizadevanja niso bila nevspešna. Vas, ki so bile pred 10. leti čisto slovanske, zdaj so popolnoma, ali vsaj večinoma pollaščene; sinovi, katerih očetje pred 20. leti niso 20 laških besedij umeli, žvižgajo zdaj Garibaldov marš, s kratka, kratkovidna politika je v Istri uže mnogo Slovanov žrtovala, kar prihodnje ljudsko štetje jasno pokaže. Ali se je to stanje pod Taaffejevim ministerstvom promenilo? Ni se.

Ker sodnji jezik je še vedno, celo v okrajih, v katerih ni 10% Italijanov ne prebiva, n. pr. v matavunskem, buzetskem, pazinskem sodnjem okraji l. t. d. italijanski jezik. Slovanski se ne rešuje nič, tudi zapisniki se z slovanskimi strankami nikoli slovanski ne napravljajo. Davkovski uradi in politične gosposke rabijo v pismenem občenju z slovanskimi strankami italijanski jezik. In kako je z šolstvom? V zelo veliko čisto slovanskih ali vsaj večinoma slovanskih občinah uveden je v ljudske šoli italijanski jezik kakor izključljivi učni jezik in znani so primerljaji, da italijanski učitelj ne umeje svojih učencev, i slovanski učenci ne svojega učitelja. Kar se tiče srednjih šol, ima 90.000 Italijanov tri, 180.000 Slovanov pa ni ene ne.

Naj nas nikdo slabo ne umeje! Ni sovraštvo, ni zavid nam teh vrstic ne nareka; nečemo sumničiti italijanske manjšine zaradi nje političnega mišljenja, če tudi ve vsak, kedor hoče gledati i poslušati, da ima prav mnogo in jako vplivnih istrskih Lahov obćenolaške namere; mi jim prav nič ne zavidamo njihovih pravic; ali mi zahtevamo enako pravico in enako brambo slovanskega jezika; mi prosimo, da se promeni politika, ki mora nazadnje s posredovanjem c. k. gosposk vso Istro pollaščiti, i katera na ta način le laškej prevratne stranki v roke dela. Ker namreč italijanska prevratna stranka tirja našo zemljo na podlagi narodnega principa, tedaj dela tisti, ki pospešuje v Istri pollaščenjanje pot »nerešenej Italiji«.

Prav enake razmere so bile v Dalmaciji pred sedanjim deželnim namestnikom Rodičem. Tudi tam so imeli Italijani večino v deželnem zboru in deželnem odboru; tudi tam je bil slovanski jezik iz uradov in šol izgnan, s kratka: zdelo se je, da je Dalmacija čisto italijanska kronovina. Ni čudo, da je politični program italijanske prevratne stranke na svojem praporu tudi priklopljen Dalmaciji nosil! Pa kako naglo so se tam promenile razmere pod sedanjim deželnim namestnikom Rodičem! Slovanska večina si je pridobila tam povsod dostojno veljavo; svet je kar naglo spoznal, da je Dalmacija vendar le slovanska dežela, in od te dobe je izginola Dalmacija iz programa »nerešene Italije«.

V Dalmaciji in Istri so Slovani v večini; obé deželi ste vladnina ene in iste staroslavne dinastije, na Istro prežli isti sovražnik: in vendar se dela v Dalmaciji in Istri nasprotna politika. Pri zadnjem popotovanju po Istri je gosgod deželni namestnik de Prelis na hrvaški pozdrav odgovoril županu: »La scusi, non capisco questa lingua«, in priporočal je učenje italijanskega jezika v drugem slovanskem kraju.

Da bi pohlep »nerešene Italije« po Istri z statističnimi podatki ohladil, trudi se baron Haymerle v svojej knjigi »Italice res« z dokazom, da ima ta kronovina $\frac{1}{2}$, Slovanov, i le $\frac{1}{3}$, Italijanov; nikakor ne more biti v prid avstrijskemu cesarstvu, da se ta razmera prebivalcev promeni na korist italijanske manjšini i čas ne sme več daleč biti, da merodajni krogi spoznajo, da se more na Primorskem in posebno v Istri le tista vladna politika imenovati umna in zdrava, ki sporadično prikazuje se nemški živelj caruje i slovanskega na korist italijanskemu ne odvira.

Ako v merodajnih krogih ne pridejo prepozno do tega spoznanja, pridobi si tudi v Istri slovanska večina opravičeno stališče, in kakor Dalmacija, tako izgine tudi Istra časoma iz programa italijanske prevratne stranke.

o čistosti kuhinje, treba jej muhe kolkor mogoče pokončati. To se ve, da vsako sredstvo, kakor mušni papir, mušnica i. t. d., ni najbolje pokončanju muh, ker jih izprva le omami, in sedaj še le prav goste padajo v jedila. Boljše je lim, katerega se priplepljajo, ter ne mogo več odletati. Tudi s tako zvanim »mušnim lesom«, ki se povsod v štacunah dobiva, uničuje se muhe. Ko smo z vodo, v katerej se je mušni les dobro prekuhal, namočili pivni papir ter ga potrosili z sladkorjem, postavimo ga na okrožnikih muham.

Tudi tista kuhinja ni posebno čista, v katerej so žoharji (kebri Blatta orientalis). Žoharji ali ščurki so jako boječji; svoje luknje zapuščajo le takrat, ko je vse tiho, da si iščejo živeža. Neizmerno so požrešni; jedo vsako tvar, bodisi živalsko ali rastlinsko. Tudi črevljen, poskrobljenemu perilu, in če so zelo gladni, še spečim ljudem ne prizaneso. Gospodinjam so neizmerno nadežni, ne le radi svoje množine, temuč tudi radi nesnage, ki jo delajo.

V zadnjem koncu tela imajo dva mehurja, iz katerih spuščajo smrdéčo tekočino; kruh, ki so ga z njo onesnažili, ni za jed. Ljuba jim je toplina, zato so tudi najraje v kuhinji.

Najbolje sredstvo, da se pokončajo, je kuhinje vnanja čistost. Nobena luknjica v tleh ali v steni naj se jim ne pušča. Vsaka reč, s katero bi se mogli hraniti, mora se jim odvzeti. Tudi kosti spravljati (za prodajo), naj se kuharici prepove.

Red je druga lepa čednost v kuhinji. Tudi red je vnanji in notranji. Vnanji red zahteva, da je kuhinjska priprava zmiraj čista in na svojem opredelenem kraju, kamor jo treba vselej,

Dopisi.

V Trstu, 18. avgusta.

•Kaša se ne je tako vroča, kakor se kuha«, to je star pregovor. Ta pregovor se tudi vresniči pri naših sosedih Italijanih, kateri nam pogubo prorokujejo in jamo kopljejo, v katero pa na zadnje sami popadajo, i potem jim take muhe uže minejo. Po laških novinah se obilo pisari o novej parobrodnej črti, ki bi vsa morská pristanišča od Zadra do Grške z Benetkami vezala. Naši neprijazni sosedje v svojih glasilih povdarjajo, da se po tem načrtu Trst v senco postavi, in Benetke zopet na Adriji prvo trgovinsko mesto postanó. Avstrijski Lloyd z obilim svojim brodomjem jim je velik pezdír v očeh, njemu, ki ima nad 70 parobrodov, hočejo konkurencó delati Italijani, ter kličejo v ta namen laško vlado na pomoč. Tudi naš tržaški list »Impertinente« se popolnoma sklada z Benetani in nekako ironično tržaškej trgovinskej zbornici zabavlja, da zna le štípendije snovati, za trgovino se pa še meni ne. To pa le zato, ker so v tržaškej trgovinskej zbornici pravi domoljubni trgovci, kateri nečejo o »Italiji irredenti« ničesa znati.

Ako se naši pohlepni sosedje res kaj upajo napraviti, morajo najprej privatno društvo sami ustanoviti, in potem še le jih more vlada podpirati; toda Benetani so se najprej v laško vlado zakadili, osnovali nek komité, ter pričakujejo še drugih udov. Upanje lepo, toda vresničiti se ne da tako lahko. Imamo še pred očmi načrte Benetčanov od leta 1867, ko je Avstrija Benetčansko odstopila Italiji. Takrat se je toliko govorilo o zvezi Benetk z Aleksandrijo po rednih parnikih, delale so se vse priprave in pogodbe z egiptovski vlado, toda ostalo je vse pri starem, ker ni vlada mogla milijonov parništvu za nagrado strani metati. Dokler je Trst avstrijski, in to bode, dokler bo bliščal dvoglavni orel na zvoniku sv. Štefana na Dunaji, ni se nam bati od Italije nobene konkurence po morji. Trst ostane prvo jadransko trgovišče, ki bo od leta do leta trgovino množilo. To pa mora nas Slovane posebno zanimati, ker to je vzrok, da je Trst postal jabelko, po katerem se sosednjim vladam sline cedé. Lah sanja vedno, da uže Savo pije, a zdaj pije še le slano vodo, in je zato vedno bolj žejen; tudi mu nenasličen želodec ne daje miru, da bi celo kraško kamenje rad požiral, ako bi se krepkega Kraševca ne bal. V nemškem rajhu s pobožnimi običaji marljivo obsekujejo kamenje za velikanski most, ki bi do Adrije segal. Naši Nemci in nemčurji pa mešajo blato in mavto za most, katerega bi preko slovenskih naših sten zidali; toda mešali bodo tudi oni dotlé, da sebe v mavto in blato namēšajo, kakor se je zadnje dni v Ljubljani zgodilo s »Tagblatom«. Ni laški, ni nemški, Trst mora biti slovanski, le potem bo stal trdno v zakotji jadranskega morja.

Iz Jelšan na Primorskem, dne 18. avgusta.

Tudi pri nas smo veslega srca praznovali 50letnico Nj. veličanstva presvitlega cesarja Franca Jožefa. 17. je pripravljala šolska mladina na visocem hribu sv. Katarine drva in drugo gorivo za kres. Proti večeru pridejo naši fantje, poloté se dela in pomnožijo kres, kateri je ponosno in mogočno v sinje nebo plapolal. Sreča, da nam je bilo nebo ugodno. Vdelezila sta se bila pri napravi kresa častlita gospoda: Anton Notar kaplan, in Ant. Štemberger, dijak IV. šole. Tu so se slišali mnogi živio-klici, in streljanje možnarjev je pozdravljalo okoli goreče krese, med katerimi je bil dlka tudi Novograjski. Ko od kresa proti vasi nazaj pridemo, zapojemo cesarsko himno, in narodnjakinja, ki nas je srečala, reče: »Dobro ste jo vrezali! Bog daj še mnogo let!« Ukrenemo na kozarec vina, kjer »cesarsko« ponovimo in več drugih zapojemo, ter tréimo na zdravje vse cesarske rodovine; i ko so čaše zveneje, grmel je veliki možnar na hribcu pri vasi. Streliva nam je daroval gosp. župan Ivan Iskra. Lepa hvala tudi častitemu g. M. Rothmayer ju, občinskemu tajniku, ki je poskrbel, da so tudi po bližnjih vaseh napravili krese!

18. zjutraj ob 9. uri se je pričela božja služba, ktere se je vdelezila vsa šolska mladost. Po dovršenej sv. maši je šla šolska

ko se več ne rabi, zopet postaviti. Vsaka kuhinjska priprava in posoda naj bo cela; nobene stvari ne sme manjkati; kuhinjsko perilo, kakor tirača, komenjača i. t. d., naj rabi le posebnim svojim namenom; ako se ne rabi, naj visi na pripravnem kraju. Ako je česa v izobilji, naj se hrani na odmerjenem torišču, kamor naj se nič drugega ne devlje.

Notranji red v kuhinji zahteva, da se vsako delo vestno in o pravem času stori. Kuhinjsko perilo treba o pravem času s čistim zameniti. Kuhinjske posode in priprave ne smemo za drugo rabiti, ampak le za to, čemu je odločena. Notranji red pa tudi veleva, da je v omarah in drugod, kamor oko ne vidi, vse redno in snažno.

V vsakej kuhinji ali vsaj v bližnji sobi je želeti ure, po katerej se je kuharici ravnati pri opravlilih, da vsako delo točno in o pravem času izvrši.

Skrb za živež.

Gospodinji najtežja naloga je oskrbovanje živeža. Najprej treba, da primerno izmenjuje jedila. Z jedili treba vsakemu ustreči. Jedi morajo biti tečne in tudi po ceni.

Najpotrebnejše je tedaj, da je gospodinja sama dobra kuharica, da more in ve posle v kuhinji nadzorovati, ter njih napake popravljati.

Ceno živeža, ki je v dotičnem kraju, treba jej vselej vedeti; radi tega naj na trgu sama o vsakem, kar zadeva ceno, natanko poizve. Dobroto živeža more po dišavi in okusu, in tudi po vnanjosti spoznati, ter le zdrav, svež in nepokvarjen živež kupovati. Treba da ve, koliko jej je katere hrane pripravljati po-

mladina v šolo, kjer se je z razdeljenjem knjižic in s petjem šolsko leto končalo.

Za obdarovanje pridnih učencev in učenk so nam naklonili premilostljivi g. škof Jurij Dobrila 8 krasnih knjižic z naslovom: »Oče, bodi volja tvoja«; a pred veliko nočjo obdarovali so z šolskimi knjigami vso šolsko mladino. Bog nam jih še mnogo let živi! Za spomin 50letnice Njih veličanstva je blagovolil č. g. Ant. Notar, kaplan, nakupiti pridnim šolarjem 25 knjižic; č. g. Seb. Pipp, višji župan, je podelil 8 molitvenih knjižic, in pred. g. dekan Valent. Pušavice tudi nekoliko knjižic, g. M. Fidel pa 2 dvajsetici.

Lepa hvala vsem dobrotnikom in prijateljem šolske mladine!

Z spodnjega Krasa, dne 18. avgusta.

Tudi na spodnjem Krasu je bilo 17. zvečer t. m. veliko veselje i navdušenje, takega večera se jaz, če tudi nosim uže precej križev na ramah, še ne spominjam. Ob sedmih zvečer se je začelo zvonjenje, katero se je v mirem i lepem vremenu slišalo od raznih strani; potem so začeli grmeti možnarji i ko se je naredila noč, plapolati je začelo brezštevilo kresov po vseh višavah, kamor koli je neslo okó; opazovali smo jih na vrhih tržaške okolice, tam doli v hribovitej Istri, po vseh kraških visocinah, strmi Nanos je pošiljal na jadransko morje Slovencev zvestobe in udanosti luč do presvitlega vladarja. Posebno se je odlikoval tudi visoko plapojoči kres na Ferfoljevem vrhu, kateri je napravil vril ta rojak in rodoljub; svetil je na plano morje in v daljno Istro.

18. dne avgusta se je čulo zopet zvonjenje in streljanje uže ob petej uri zjutraj iz raznih krajev kamenitega našega Krasa, na katerem živi uže od nekedaj kakor skala krepk slovanski rod, in v tem rodu, kakor skala krepka udanost do cesarske naše hiše. Ob sedmih pa je bila božja služba i razgledala se je najlepša pesem: »Te Deum laudamus« za našega cesarja. Vdeležili so se božje službe vsi občinski zastopi in praznično oblečena šolska mladina; povsod se je razgledalo: »Bog živi našega cesarja, Fran Jožefa I. še mnogo, mnogo let!

Veseli je bil večer 17. veselo je bilo jutro 18. avgusta, i zakaj ne bi bilo? vsaj je naš cesar za nas vedno po očetovsko skrbel; kolikokrat nam je Njegova mila roka v nesreči pomogla! koliko solz je obrisala, koliko cerkev olepšala, koliko zvonov oznanja božjo slavo, kateri so bili uliti z Njegovo pripomočjo! Naj ga tedaj Bog še mnogo let ohrani!

Podgradom, 19. avgusta.

V št. 32 priporočala si, draga Edinost, naj bi se petdeseti rojstni dan Nj. vel. presv. cesarja Franjo Jožipa I z posebno slovesnostjo praznoval. Vsled tvojeja priporočila hočem ti naznaniti, kako se je Podgradom ta veseli dan praznoval. Predvečer visokega dneva so možnarji pokali od sedme do osme ure. Ob 8 uri pa je počel velikanski kres na starem gradu goreti, in spuščale so se rakete in drugi umetni ognji užigali. Dne 18 ob 4 uri zjutraj so z nova možnarji pokati počeli. Ob 7 uri se je šolska mladina v lepo okrašenej šoli zbrala in od tod v lepem redu v Hrušico z svojim učiteljem napotila. Med potjo so se prepevale lepe slovanske pesmi. Ob 9 uri bila je v Hrušici velika sv. maša s zahvalno pesmijo, pri katerej so bili nazoči vsi č. g. c. k. uradniki, drugi gospodje, veliki župan in občinski starašini. Po božjej službi so se vrnoli učenci Podgrad v prelepo z venci in cvetličnimi šopki odičeno šolo, kder se je pričela očitna preskušnja (šola je bila jako lepo ovenčana, še celo vrata so bila okoli in okoli z vencem obdana. Lepo je prijala umetno ovenčana podoba pres. cesarja. Vrh katedre je bil debel veneč iz lipovega perja obešen. Kaj takega ni bilo še v naši šoli videti. Tega dneva se bodedo gotovo več let spominjali. Vse to delo pa je bilo delo našega ljubelega učitelja H. Persoglija). Pri preskušnji so bili vsi č. g. c. k. uradniki in tudi drugi gospodje in več roditeljev otrok. Pri tej priliki je pokazal naš učitelj, da se ni trudil le za zboljšanje kmetijstva, kar je bilo uže v »Edinosti« omenjeno, temuč da je neutrudljivo delal z vsemi

sameznim osobam ali vsem skupaj za južino; ne premalo, pa tudi ne preveč, da ničesar zastoj ne potrali.

Tega se more in mora gospodinja s pridnim opazovanjem in primerjanjem naučiti. Izprva se ve da, naj kuha, kakor se jej najbolj zdi; ščasoma se uže privadi stanovitne mere, ter bode pozneje vse na tanko merila in vagala. Mera in vaga ste tedaj neobhodno potrebni v kuhinji.

Živež, kakor meso, maslo, zabél, mleko, moko i. t. d., k ga kuharica kupuje, naj večkrat zvaga ali zmeri, da mesarju, trgovcu in kuharici ne bo mogoče varati je.

Nekaterih rečij se lahko število napove, n. pr. bele, rumene, rudeče repe, krompirja, lóčike, zeljnatih in kapusnih glav, hrušek, jabelk i. t. d.

Cena živeža ni v vsakem letnem času enaka. Spomladi je zelenjava najdražja, n. pr. prvi špargelj ali krompir. V pustnem času imajo zopet helice najvišjo ceno. Takej draginji se pametna in varčna gospodinja zna in mora izogibatí. Spomladi naj kupuje cenejeja sočivja, moko, pšeno, kašo in rajž. V pustnem času naj ne pripravlja jedil, katerim je mnogo helice potrebno. Ceneje je živež v večej množini in od pridelovalca kupljen, nego pri branjarju ali kramarju; ta dva dobiček živi morata tedaj svoje reči tudi draže prodajati in natančneje vagati in meriti. Pridelovalcu tega ni treba; on je zadovoljin, da more svoje pridelke prodati, posebno veliko skupaj, ker tak o ne potratí preveč časa, h krati pa tudi več noveev dobi.

Pametna gospodinja, ki to dobro ve, kupuje vselej več

močmi za omiko in duševno blagost naših otrok. Zdaj vendar enkrat vidimo, da ne pošiljamo otrok v šolo le zato, ker nastopata sili, ampak dovolj prepričani smo, da jih pošiljamo, da se kaj nauče. Sploh se je po preskušnji vestilo, da je šolski poduk imel pohvale vreden vspeh. Po dokončani preskušnji so se delila odličnej mladini darila, katera je podaril č. g. vitez pl. Vico.

Zvečer se je zopet strelalo, rakete in drugi umetni ognji so se zažigali ter z dobro večerjo slovesnost končala. Za napravo tako sijajne veselice smo naj bolj hvale dolžni g. g. okrajnemu sodniku V. in vitezu pl. V.

V Ljubljani, 20. avgusta.

Naša reč slovenska živo klije! Naglo je začelo padati na kup vse, kar je trohljivo, kar je pluje naše zemlji in našemu solenu. Po strašnej bitvi v Medvodah in sicilijanskih večernicah v Loki, po teh in enacih grozovitih dogodbah, o katerih bo zgodovina poznim vnukom pripovedovala, da so gore ječale, Sora in Sava valili krvave valove, da je Mati božja na Šmarnej gori čuda delala; po vseh teh svet pretresajočih dogodbah se je začela nova doba. Nemška kranjska dežela se naglo slovenil; na Golovcu ni nobenega Nemca več, v Blatnej ulici je ostal le eden še, pa še tega z slovenskim peskom posuta, nekdanja nemška zemlja tako v podplate bode, kakor bi hodil bos po zobeh prokletih grabelj. Počila je tudi vest, da gnjuje želod, kateri je pred leti nabral gosp. Haimann za nemško brodovje, i da je povodenj odnesla v Črno morje tistega osla, katerega so nekdanj na hrbtu nosili šolski otroci, katerim Sv. Duh ni ustvaril jezika po tevtonskem kalupu. — Prepošten ljudje tožijo —, ne bodem preiskoval, koliko je na tem resnice — da je vsemu temu kriv naš deželni namestnik, ker je zavezal tisti meh, iz katerega so dvajset let vetrovi gnali nemški prah ter ga trosili po vsej kranjske deželi; le toliko sem se z lastnimi očmi prepričal, da je ta prah vsak dan redkeje i da ga v nekaterih letih prav nič več ne bo. Da bi tedaj v poznejših letih ne bil le po imenu znan, zelo bi želeli bilo, da se ga nekoliko ohrani v mestnem našem muzeji, saj je prostora še dobilo, da se v kakej steklenici spravi, da ga bodo mogli analizirati naši vnuki, ko se bodo učili liberalne kemije. — Zadnjt je v naročji svojih ljubih črno svojo dušo vzdahnil »Tagblatt«, ki ni mogel več živeti, kar se je nemška Kranjska poslovenila. Pogreba nismo videli, i menda ga celo še bilo ni, ker ni bilo kaj zagrebsti. Naša dežela se zaradi te smrti tudi ni v črno oblekla i nič se ne pozna na naših obrazih da bi za njim žalovali. Ta časniki je nosil kulturo k nam, a mi nismo umeli s to kulturo gospodariti, zato pa je moralo revče vpešati in poginoti. To je ena neželostna žalost, katera je nas Ljubljancane obšla; na kmetih se pa zaradi tega nič ni predručilo, kmet orje in žanje, mlati i krompir koplje prav tako, kakor je to delal poprej, ko je »Tagblatt« še živel, ali živil. Nagla smrt tega časnika je tako protresla vladno, a doslej nenarodno »Laibacher Zeitung«, da se je kar v enej noči spokorila; od znotraj ima tedaj dežela mir, i to je uže nekaj. Toliko hušje pa je začel v deželi pobiti in iz nje vrženi sovražnik zavratno napadati. Iz dunajskih časnikov bruha svoj strup na svojega predpostavljene deželne namestnika litijski c. k. okrajni glavar Vesteneck ter sam sebe razkljuje za mučenika, ker bo moral v Bosno. — Naj ide od nas, ki je kvaril in odiral naše ljudstvo, nobenemu ne bode žal za njim; — a Bog varuj Bosno pred tacim človekom! kamor njegova noga stopi, tam trava ne bode rastle; naj ide kam na Nemško, ker ta mož ne bo nehal divjati, dokler bo na njegovo uho donela slovanska beseda.

Zadnjo nedeljo se je spet pokazalo, da je res, kar sem zgoraj v šali trdil, da se namreč naša dežela naglo slovenil; obhajali smo kaj slovesno desetletnico požarne naše brambe. Čujte, kaj piše »Slovenec« o tej slavnosti, on pravi: »Mesto je bilo po glavnejših krajih okinčano s cesarskimi, avstrijskimi in narodnimi (deželnimi) zastavami, nemške nobene ni bilo videti. Skoro vse požarne brambe z dežele, potem s Štajarskega, Koroškega, Istre so poslale deputacije v manjšem ali večem številu, posebno odlikovali so se Hrvatje iz Zagreba in Siska, ki so iz-

živeža skupaj, posebno takega, ki se da shraniti, n. pr. jeseni krompirja, repe, sočivja. Tudi raznih dišav ima zmiraj nekaj v zalogi, da jej ni treba vsak čas k trgovcu po nje pošiljati.

Več živeža skupaj naj vsikedar sama gospodinja kupuje, ako hoče imeti dobro robo, prav merjeno in vagano. Kuharica ali druge nezanesljive osebe jej lahko potrato i škodo delajo.

Kako naj se živež hrani.

Za shrambo živeža treba gospodinjji suhe hladne kleti, suhe pivnice in zračnega najša.

Vino, ako se pije, naj se kupuje od zanesljivega vinotrčca, in sicer eden ali več hektolitrov skupaj. Vendar treba, da je vino bilo uže večkrat pretočeno, sicer se ne sme v steklenice točiti. Tako vino je boljše in ceneje nego ono, ki se kupuje po litrih. To je, treba je zanj hladne pivnice. Steklenice za vino morajo biti čiste. Zamaški ali čepi naj se v vročej vodi namoče, in potem s hladno vodo izplaknejo. Steklenice ne smejo biti čisto polne; mej čepom in vinom mora biti dva centimetra prostora. Tako napolnjene steklenice treba postaviti v pivnico.

Tudi pivo, pri katerih hišah ga pije, stane polovico manj, ako se kupuje po hektolitrih; vendar ne sme biti čisto novo, nego obležano. Pretoči se v čiste steklenice, ne do vrha polne (3 dm. niže zamaška), ter postavi v klet.

Krompir se shrani v kleti; večkrat ga treba prebrati, in gnjilega odstraniti, da zdravega krompirja in drugih reči ne okuži. Da ne izgubi skroba in redivosti, treba mu klice pridno puliti. Klice so pa tudi otrovne ali strupene, zato jih treba izruti tudi staremu krompirju, ki se živini daje.

datno pomagali prestriči namen s kterega je bila ta slavnost napravljena — kar je zdaj očitno, namreč: nemško demonstracijo. Kakor pa nasproten veter hipoma zavrne oblake, tako je dobila slovesnost, od ktere je hotelo vodstvo ljubljanske požarne brambe izključiti vse, kar bi jej bilo dalo kak slovensk značaj, mahoma po večini narodno podobo, tuji duh, kterega so bili prinesli seboj ponemčeni Korošci in Štajarci iz mest in trgov, je bil brz premagan in namestu »Schlauch« in »Heul« so se slišali le gromovi »Živjo« narodnih Ljubljancanov, Hrvatov in večega dela požarnih bramb iz drugih krajev kranjske dežele — tako da so tuji, potujenci in ljubljanski nemškutarji kar zijali in na tihem z zobmi škripali. In tako so nemškutarji kranjski zopet doživeli izdaten »flasko«, zopet imajo eno blamažo več, nam protivni tuji pa so se lahko prepričali, da je Ljubljana na slovanskih tleh, na kterih ni več polja veliko-nemškim ali pruskim rogoviležem. Prajateljstvo s Hrvati pa se je zopet le še bolj utrdilo med nami.

Od 17. na večer do 18. t. m. je bila Ljubljana zelo vesela in vsa praznično oblečena. Na večer 17. so bile razsvitljene vse hiše, povsod so vihrale velikanske narodne in avstrijske zastave, vendar smo opazili eno nemško i govori se, da jo je razobesil nek c. k. uradnik. Narodna društva so se zbrala, napravila baklado in veselo prepevala na sprehodu po mestu; viharji »Živjo« se je razlegal cesarju, in tudi deželnemu načelniku pred njegovo hišo. To je bil večer, da še malo tacih v Ljubljani i lahko končam z besedami, s katerimi sem pričel: Naša reč slovenska živo klije!

Iz Sežane, 21. avgusta.

Sežana slovi kot prijeten kraj, pa tudi ondotni prebivalci so izvrstni ljudje, navdušeni za narod in cesarja. Če so kje praznovali 50letnico našega cesarja na lep in veličasten način, gotovo se je to godilo v Sežani. Uže 17. t. m. zvečer nam je naznanjal pok možnarjev in neštevilni kresi po kraških sivih gorah velevažni dogodek. Ob mraku se je tudi Sežana oblekla v praznično obleko, kajti nij je bilo hiše, iz katere ne bi bile vihrale narodne in cesarske zastave. Ob 8^{1/2}, je začel slovesen sprevod s baklami in godbo po Sežani, v tistem času je bila tudi vsa Sežana lepo razsvitljena, posebno pa hiša župana, g. Mohorčič-a, na kateri smo zapazili prelepe transparente »Jaz hočem mir mej narodi«, »Živio Franc Jožef I.«, »Živio nadvojvoda-naslednik Rudolf« i. t. d. Godba je zagodla cesarsko himno pred glavarstvom in ljudstvo je klicalo neprenehoma »Živio Franc Jožef« i. t. d. S kratka, navdušenost je bila občna in vse se je vršilo v najlepšem redu. Drugi dan nas je zbudil rano pok možnarjev in Sežana je bila še lepše okrašena. Ob 10 uri je bila slovesna maša, pri kateri so bile nazoče vse gosposke, občinski zastop in velika množica ljudstva. Po maši se je šel poklanjat občinski zastop v glavarstvo, potem pa je bil obed za vse, kar je odličnega v Sežani, pri Gollč-u. Tam so se vrstile napitnice in vladała je židana volja. Ob 4. popoldne je začela ljudska veselica pod milim nebom, navdušeno ljudstvo je plesalo, pelo in se radovalo do blizu polnoči. Zvečer je bila zopet razsvitljava po vsej Sežani in moram reči kot nepristranski opazovalec, da tako lepega reda, tako lepe veselice in toliko navdušenja nijsem še kmalu videl. Zatorej pa živeli vrli Sežanci, pravi, trdni Kraševci!

Za novo volitev v državni zbor se tukaj močno zanimajo; sliši se, da Kraševci ne bodo volili drugega, nego svojega rojaka, gosp. Dr. Abrama, o katerem pravijo, da je pravi učenjak in velik poštenjak. Pravili so mi Sežanci, da tudi Tominci so vneti za Abrama in da utegne on to pot prodreti. Prav tako, domačega človeka, pa poštenjaka je treba voliti.

I. Primožič, Rojančan.

Iz Rifenberga, 20. avgusta.

Tudi pri nas smo obhajali dne 17. in 18. t. m. slovesno 50letnico Nj. Veličanstva našega dobrega in milega vladarja Franca Jožefa I. Vrli gospod župan A. Robič je povabil uže prednedeljo vse starašinstvo v izvenredno sejo, da se je dogo-

Korenje, najme rumena, rudeča, bela repa, zimska redkov, hren, peteržilj, se oskube listja in koreninic, ter vsuje v kleti na kupe. Ali če je dosta prostora, pokoplje se zapored v suhem pesku; gornji del mora malo iz peska moleti.

Peteržiljevo listje, ako ga pozimi potrebujemo, vsadi se v zemljo v trugah, včasih namoči in postavi na zrak.

Zimska zelenjava, zelje in kapus, izpuli se jeseni pred mrazom s koreninami, sprideno listje se odreže, potem posadi v zemljo v kleti. Večkrat se pregleda, in kar je gnjilega, odstrani. Kapusna zelišča z mladikami, ki se v kleti vsade, treba na koncu odkrhnoti.

Surovo maslo, maslo, sir shranjujemo tudi v kleti. Baš tako zimsko sadje; hruške in jabelka treba narazen položiti na deske, ki se lahko v kleti ob stenah postavijo.

V sobi z odprtimi okni, v katerej nikdo ne stanuje, podstrešjem (dokler še ne zmrzuje), ali na kakem drugem zračnem kraju, hrani se grozdje; postavi se narazen po deskah ali razobesi. Nezdrave jagode treba marljivo izbirati, da zdravih ne poškodujejo. Kedor ima brajde ali vinograd, naj grozde zgodaj, dokler jih še ni solnce obsijalo, odreže, in prerézo z navadnim ali pečatnim voskom zamaže, ter jih za vrvice narobe v zračnem kraju obesí.

Več moke, pšena, kaše, rajža, graha, fižola, leče se shranjuje v skrinjah ali trugah, ki pa morajo biti pokrite (radi mišij). Večkrat jih treba premešati, da ne zaduhno. Predno se posoda vnovič napolni, treba ostatek do čista porabiti, ter posodo omesti.

vorilo in določilo, kaj in koliko se potrosi iz občinske blagajnice za to izvenredno slavnost. Pri tej priliki se je tudi sklenolo, naprositi častito duhovščino, naj se vrši slovesna sv. maša, namesti ob 7. uri, kakor je bilo pri prvi sv. maši oznanjeno, ob 10. uri, kar se je tudi od strani čast. gosp. župnika dotični deputaciji pritrdilo in tudi zgodilo.

Na predvečer t. j. 17. t. m. bila so skoraj vsa odličnejša poslopja razsvetljena, kakor: gorenji grad, farovž, šolsko poslopje, potem hiše gosp. Robič-a-Ličen-a, Ant. Pečenka-Pavlica, sl. c. kr. žandarmerije, gosp. Adele pl. Pregl, katera ob enakih prilikah vselej svojo odkritosrčno udanost pokaže, i. t. d. — S kratka, vse je mrgolelo lučie in slovenskih barjakov. Iz visokega grajščinskega stolpa je pa odmevalo 24. strelav iz topov, ki so odmevali daleč čez dolino. Naša gora »Golc« je bila kaj sijajno razsvetljena; več sto lučie je krasno dičilo vrhunec z napisom: Ž. F. J.

Dne 18. rano v jutro nas je zbudil grom strelav iz grajščinskega stolpa, od sv. Martina in sv. Katarine; za ves strelni prah je preskrbela Rifenberška občina v omenjeni seji. Pred 10. uro se je sešlo vse starašinstvo v občinsko pisarno, kjer je imel g. župan kratek pa jedernat govor, razloževalje starašinstvu pomen denašnje slovesnosti, povdarjaje ob kratkem zgodovino našega presvetlega cesarja in njegove dinastije, se sklepom: Bog ohrani nam še mnogo let našega presvetlega cesarja! Trikratni »živjo« je iz vseh grl zadonelo. Potem je šlo starašinstvo v cerkev, in ž njim tudi naša nova žandarmerijska straža, strogo praznično oblečena, k slovesni sv. maši, kamor se je tudi sešla vsa naša šolska mladina s učiteljema se svojim barjakom.

Na večer sešli so se naši rodoljubi pod lipo h kamenitej mizi h kozarcu rujnega Rifenberčana; pevski zbor je zapel cesarsko himno in več drugih narodnih pesni, in še le pozno v noč smo se razšli.

Z Opčin, 22. avgusta.

Pri nas se je slavnost petdesetletnice Njegovega Veličanstva presvetlega našega cesarja Fran Josipa I. tako-le vršila:

Na predvečer slovesno zvonjenje, zažiganje na vrhi »Selevce« bengalov, raketov, velikanskega kresa (kateri je pa nek delalec po pomoči celo uro prezgodaj zažgal) in popevanje cesarske himne.

Na rojstni dan ob 9. slovesna sv. maša, katere so se vdeležile vse tukajšnje korporacije, inteligencija in množica ljudstva. Po sv. maši se je, kot spominek na ta važni dan, mej šolsko mladino razdelilo 150 knjižic »18. dan avgusta 1880« obsegajoče kratek životopis in podobe presvetle cesarske rodovine.

Hvala vsem tistim gospodom, ki so za pokritje stroškov kaj blagovoljno podarili.

Iz Sežane, 23. avgusta.

Pri uradni učit. konferenci v Tomaju dne 30. julija t. l. se je rodila misel osnovati učiteljsko društvo za sežansko-komenski okraj. Temu sklepu dosledni naznanjajo podpisani, da bodo učitelji sežansko-komenskega okraja zborovali dne 2. sept. t. l. (četertek) ob 10 uri predpoldne v šolskem poslojpu v Sežani. Naj nikdo ne zamudi tega dneva, kajti občevanje in posvetovanje s kolegi in prijatelji je potrebno. Prav potrebno se nam zdi osnovati društvo, katerega namen bode: »vzajemno vsestransko pedagogično in didaktično izobraževanje učiteljev v korist šole in odgoje mladine«. Nadejamo se, da bode udeležitev živahna in v tej nadi kličemo: na svidanje!

Sežansko učiteljsko osebje.

Kritični politični pregled.

Domače dežele.

Vsi avstrijski narodi so 18. avgusta zelo slovesno obhajali petdeseti cesarjev rojstni dan; tudi v Bosni i Hrcgovini so bile sijajne slavnosti.

Tudi v manjšem gospodinjstvu treba, da je več moke v zalogi, in sicer suhe; kajti suha moka je nekaterim jedilom neobhodno potrebna, in tudi izda več, nego še le namleta.

Čebula, luk, česno se spleto v vence, in na suhem hladnem kraju (kjer ne zmrzuje) obesó. Takega kraja potrebuje tudi posušeno sadje.

Ako hočeš dalj časa svežih limon imeti, treba jih s papirjem oviti, položiti v nov lonec, ter ga dobro pokriti, in postaviti na suhem hladnem kraju. Večkrat jih treba pregledati in gnjile odstraniti.

Nesežgano kavo lahko hranimo povsod, kjer ni vlažno ali kjer kaj posebnega ne vonja; sežgano (bodi si semleto ali nej pa v neprozračno zamašenih steklenicah ali v plehnatih pušicah. Semleta kava mora biti naphana. Tudi čaj ali té naj bo v neprozračno zadeljanej posodi.

Načeti hleb kruha treba v prtč zaviti, da se načetek preveč ne posuši na zraku. Nenačeti hlebi naj bodo na suhem, hladnem kraju.

Belice se polože v žito, proso, laneno seme na hladnem kraju (kjer ne zmrzuje) in kamor ne morejo dihurji in kune; mej sebo naj se ne dotikajo, in s končico morajo biti postavljene navzgor.

Da se meso nekaj dnij sveže ohrani, treba, da ga ovijemo s čisto platneno ruto (radi mrčesa), ter položimo na led.

Povito meso se lahko na palicah spodaj v dimniku obesí.

(Dalje prih.)

Po zadnjih poročilih se odpró delegacije stóprav 15. oktobra v Peštu, državni zbor pa še pozneje i dan še ni določen.

Brnski občinski odbor je potrdil predlog šolskega odseka, naj se v Brnu nobena češka ljudska šola ne ustanovi. Tako pravičen je brnski mestni zastop! Temu nasproti pa je moravski deželni šolski svet skoraj soglasno sklenol, naj se s prihodnjim šolskim letom napravi ena češka nižja realka v Brnu.

Zadnji dan tega leta bo občno ljudsko popisovanje. Nove naznanilnice se bistveno ločijo od onih 31. decembra 1869. V zadnjem državnem zboru se je zahtevalo, naj se v naznanilnice tudi narodnost vpisuje. Vlada sicer temu zahtevanju ni popolnem ustregla, vendar je odredila predel občevalni jezika. Važno je tudi to, da se iz popisovanja tudi izve, koliko ljudi zna brati in pisati.

V Levovu se meseca septembra snidejo poljski deželni i državni poslanci, da določijo, kako jim bo postopati v prihodnjem zasedanju državnega zbora. Finančni minister Dunajevski razloži v tem zboru svoj finančni program.

Dogodbe na Ogerskem kažejo, da se tam sedanja vlada ne bode mogla dolgo držati i da pridejo levicarij na krmilo. Zelo je Madjare osupnola zadnja volitev v Kaniži. Kandidiral je namreč tam vladni pristaš, sloveči madjarski pisatelj Jokai i mislilo se je, da bo gotovo izvoljen, a padel je ter se moral umaknoti hudemu nasprotniku sedanjega ministerstva dr. Ungerju.

Tuje dežele.

Črnogora je postavila svojo vojsko na albansko mejo: V Podgorici stoje bataljoni Kučl, Piperi, Njeguš, Bielopavlič, Piva in Drohnjak ter imajo 14 kanonov, med temi 4 Krupove. Mejo proti Klementom so zasedli Ublj. Mej Podgorico in Spuzem stoje na Velikem brdu trije bataljoni v rezervi; v Žabljaku stoje Crnojevič in Lešanci. V Baru je 2000 mož pod poveljstvom Save Petroviča; v ostrogih pri Dobri vodi in Mirkoviču je 1000 mož, katerim zapoveduje Gjurovič; v Baru so 4 poljski kanoni. Skupaj je 20.000 mož v orožju.

Grška vlada se prizadeva, da spravi 60.000 mož na noge; a Turčija pošilja obilo vojske na grške meje.

Zelo je svet osupnol Gambetin govor v Gherburgu, ko je hvalil francosko vojaštvo ter povdaril, da je čas blizu, ko si Francoska zopet pribori izgubljene dežele. Nemce so te besede hudo prestrašile, ker bojé se Francozov, ko vidijo, kako tam bogastvo raste, Nemčija po gmotno propada. Kde vzemo tistih 5 milijard, katere so vzeli Francozom, ako pridejo ti z orožjem nazaj jih zahtevati? Plačilni dan je zadaj i Nemčija se bode še hudo kesala, da je v zadnji vojni Francoze tako odrla.

Na Irskem se je začel očiten upor. Angleška zgornja zbornica je namreč zavrgla od vlade predloženi predlog o najemništvu zemljišč na Irskem. To je Irce zelo razgrela, oni namreč ne dopuščajo, da bi drug najemnik vzel v najem tako zemljišče, s katerega je bil prejšnji najemnik izpoden zato, ker ni platil najemščine. Prišlo je v nekaterih krajih uže do krvavih preteпов.

DOMAČE STVARI.

Povodenj ni le po Moravskem i Sileskem, temuč tudi po Češkem, zgornjem Avstrijskem, Solnograškem in Štajerskem mnogo škode napravila, celo Dunaj je bil v velikej nevarnosti. Vsestranske podpore bo treba, da se revščina polajša.

Imenovanje častnih občanov. Kmetске občine Zagorica, Dob in Muljava v Zatiškem okraju so enoglasno izvolile za častne občane eksc. grofa Taaffeja, eksc. grofa Hohenwarta in dež. predsednika g. Winklerja. Dob in Muljava poleg imenovanih velespoštovanih gospodov tudi ljubljanskega poslanca viteza Schneida.

Poklic in naloga notarja se zove mala, jedno tiskovno polo obsezajoča slovenska brošurica, ki jo je izdal dr. Albin Poznik, c. kr. notar Novomeški. Natisnena je v »Narodnej tiskarni« in cena jej je 5 kr.

Imenovanje. Dr. Defacis, svetovalec višje deželne sodnije v Trstu, imenovan je za prvosednika trgovinsko-pomorske sodnije i prvomestnikovega namestnika višje deželne sodnije v Trstu. Defacis je rodom Kanalec, spoštovan i na vse strani pravičen mož, vzor uradnikom.

Za častnega občana je izvolil občinski zastop v Naklem pri Divači gosp. ministerskega prvosednika, grofa Taaffeja.

Katoliška družba rokodelskih pomočnikov v Ljubljani je zadnje dni prav slovesno obhajala svojo 25. letnico. Ta družba se sme ponašati s tem, da je vedno prav dobro napredovala in v gmotnih in moralnih zadevah zelo veliko koristila.

Uredništvo Pučkih novin nam naznanja, da je list za mesec dni zaradi tega moralo ustaviti, ker se je oglasilo premalo naročnikov. Velika škoda bi bila hrvaškemu preprostemu ljudstvu, ako bi ta jako dober in ljudstvu koristen list moral nehati. Ker je pisan prav po domače, i je tudi slovenskemu občinstvu lahko umljiv, zato ga tudi Slovencem priporočamo. Izhaja v Zagrebu v marovskei ulici br. 20 ter velja za četrt leta 1 gld. 15 kr. Žalostno je i hrvaškemu narodu nikakor ne v čast, da ima prav ljudski časnik tako revno podporo.

Tržaške trgovinske zbornice načelnik g. Reinelt je daroval 2000 gld. vojakom na vajah v Postojni, da so mogli praznovati cesarjevo petdesetletnico.

Cesarski dar. Presvitli cesar je daroval 800 gld. pogorelcem v Kamniku v preserskej fari.

Iz Dutovlj na Krasu se nam poroča, da so tudi tam na predvečer cesarjevega petdesetega rojstnega dne napravili prav lepo svečanost; bila je svečava, možnarji so grmeli i navdušeno petje se je razlegalo pri vrlém gosp. Ž. D. ki je svečanost prav lepo uredil.

Volitev enega državnega poslanca na Goriškem. C. k. deželno namestništvo je razposlalo ta le razglas: Vsled odpovedbe izvoljenega poslanca in ukaza njegove prevzvišenosti, gospoda ministra notranjih opravil razpisuje se na dan 27. septembra t. l. dopolnitna volitev enega državnega poslanca poknežene grofije Goriške in Gradiške v volilnem razredu kmečkih občin, v volitvenem okraju št. 1 dostavka k državnobzorskemu volilnemu redu.

Zato se imajo v kmečkih občinah sodniških okrajev:

- a) Gorica, Kanal, Ajdovščina,
- b) Tolmin, Cerklje,
- c) Bolec,
- d) Sežana in Komen

volitve volilnih mož v občinah samih brez odloga izvršiti.

Voljeni volilni možje bodo potem v postavno določenih volilnih krajih:

- k a) v Gorici,
- k b) v Tolminu,
- k c) v Bolen,
- k d) v Sežani

zgoraj določenega dne volili enega poslanca.

Skedenjski pevski zbor v Logu. Na praznik Device Marije, to je 8. sept. bodo peli izvršni skedenjski pevci pod vodstvom gosp. učitelja Čenčurja pri veliki maši v Logu. Peli bodo teško a lepo Riccijevo mašo. Popoludne pa bodo ti pevci (okolo 40 na številu) sodelovali pri besedi v Vipavi, katero besedo napravi vipavska čitalnica v spomin 50letnice cesarjeve. Pred besedo bode tombola podružnice vipavske kmetijskega društva Kranjskega. Dobitki bodo sami kmetijski stroji in prva tombola bode lep bik švicarskega plemena. Ta novica je posebno važna gospodarjem. Kakor se sliši, bode letos vdeležilo se shoda v Logu mnogo Tržčanov in okolčanov. Natanjéni program veselice v Vipavi prihodnjič.

Tržno poročilo.

Kava je te dni porastla, posebno pa Rio za 1 do 2 gold. pri 10 K. in vse kaže, da bode še dražja, ker so došla poročila iz Amerike o viših cenah in o pomanjkanju blaga. Rio prodaja se iz prve roke od f. 73 do 90, Ceylon od f. 108 do 135, Java od f. 92 do 100.

Olje — brez spremembe, vendar pa stanovitno v ceni. — Poročila o dobri letini v nekaterih krajih ne upljivajo posebno ker cene tako in tako zdaj niso visoke. — Jedilno f. 42 do 44, namizno f. 70 do 72, bombažno fino f. 47.50 do 48.

Riž — brez spremembe.

Sadje. — Došle so fige v vencih, ki jih pa zdaj drže še visoko po f. 20; došle so tudi rozine, katere drže po f. 38—40, pa vse te cene so le začasne zaradi primicelje. — Novi rožici so tudi tukaj in jih drže po f. 9, novi mandlji po f. 97 do 98 opaša nova po f. 30.

Špeh in mast. — Tega blaga cene rapidno raste in bodo gotovo še porastle. Pred 8 dnevi veljal je lep ameriški špeh f. 54, denes velja uže f. 58, mast Bancroft veljala je f. 52 in denes velja uže f. 56 in v kratkem bode po f. 60 in čez prav gotovo, kakor smo uže zadnjič uganili.

Petrolije. — Cene tega blaga so zdaj uže več časa stalne, kupuje se po 11 f. 70 do 11 f. 80 in teško da bi te cene zdatno pale, ker v Ameriki se drže trdno in ker nij letos kupljena toliko množina petrolija v Ameriki, nego lansko leto, naročbe pa se množe vsako leto. Mnenje je, da bomo letos mnogokrat imeli petrolije po f. 13 in čez in nikoli ne niže od f. 11.50. Na previdenje za zadnje mesece leta kupuje se petrolije po f. 12.10 do f. 12.25, in kedor letos na tej ceni spekulira, teško da bi zgubil.

Žito. — Kakor se zdaj vidi, ne bo take velikanske letine v žitu, kakor se je mislilo od konca, ampak računati se more na srednjo letino. Denes stane ruska pšenica od f. 11.50 do 12. Koruza je še v rokah božjih; a misli se tudi v koruzi na srednjo letino. Črnomska koruza stane denes f. 7—7.20.

Domači pridelki. — O slivah se sliši, da jih bode letos v obče dostj, zato so pa cene nizke in se bodo letos teško plačevale čez f. 10, to je navadno štajersko in hrvaško blago. — Lupljene nove slive (amoli) so tudi uže na trgu, a plačujejo jih po ceni, namreč f. 30—32, mej tem ko so bile lansko leto čez f. 100. Maslo se kupuje vedno po starih cenah f. 72—74 najlepše blago. Temu se je čuditi v očigled visokim cenam masti. — Fižola bo letos srednja reč; če dojdejo naročbe iz Italije, Francije in Holandske, je mogoče, da se bode prodajal po lanskim cenah; drugače pa ga bomo imeli za par gold. ceneje. — Rudeči rižol plačeval se bode tukaj v začetku najbrže po f. 11, više skoro gotovo ne. Leča nova drobna gre po f. 12.50—13. Korun prodaja se po f. 8—3.50.

Seno — v dobrem menenji; vse kaže, da bode letos kesneje šlo tudi čez f. 2.

Les prodaja se po nespremenjenih cenah in nij posebne kupčije v tem blagu.

Ogerski zajem od leta 1870.

Dne 14. avgusta t. l. so bile izšrebane te le serije:
24 114 330 433 1081 1193 1539 1804 2198 2356 2468 2506
2557 2558 2697 2807 2950 3278 3416 3848 4349 4352 4473 4529
4705 4783 5058 5154 5622.

Dobile so:

Serie	Štev.	Gold.	Serie	Štev.	Gold.
24	21	15.000	2558	14	500
114	4	1000	2697	—	—
330	—	—	2807	—	—
433	48	500	2950	—	—
1081	3	500	3278	—	—
1193	19	500	3416	30	500
	25	500		34	1000
1539	—	—	3848	1	500
1804	—	—	4349	10	500
2198	5	500	4352	—	—
	38	500	4473	4	500
	40	500	4529	—	—
2356	4	500	4705	6	1000
	10	500	4783	—	—
	35	500	4783	—	—
	41	500	5058	—	—
2978	12	500	5154	—	—
2468	—	—	5622	20	1000
2506	29	500		38	150.000
2557	30	500			

Vse druge številke zgoraj omenjenih serij so dobile po 140 gl.

Dobitki se bodo izplačevali od 15. feb. 1881 počeni pri kraljevej državnej osrednej blagajnici v Budapeštu i pri dunajskem banknem druš. brez odbitka razen kolka po lestvici II.

Prvo prihodnje Zrebanje bo 15. decembra 1880.

Dunajska Borsa

dne 24. avgusta

Enotni drž. dolg v bankovcih	72 gld. 90 kr.
Enotni državni dolg v srebru	73 85
Zlata renta	88 30
1860. državni zajem	132 —
Delnice narodne banke	835 —
Kreditne delnice	287 —
London 10 lir sterlin	117 75
Srebro	— —
Napoleoni	9 35
C. kr. cekini	5 57
100 državnih mark	57 80

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gosp. dopisniku iz M. Žal nam je, da moramo Vaš dopis odložiti. Po tiskovnem zakonu se ne smemo natančneje spuščati v reči, katere preiskuje sodnija, da je v preiskavi ne motimo. Upamo, da se pravičnemu zgodi pravica in odkrije krivo pričevanje. — Gosp. J. S. Vaš dopis nam ni dosti jase; reč je zelo kočljiva, mi nismo o njej podučeni. Da ne storimo nikomor krivice, zato moramo za zdaj molčati; če se pa nam tudi od druge strani potrdi, potem spregovorimo o njej. Ker uredništvo ni vsevedno, zato treba, da jako previdno ravna; eno nenatanjéno poročilo lahko škoduje več, nego devetdeset resničnih koristi. Te resnice smo se, žal nam je! sami prepričali.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

G. F. Črne na R. Vam smo list vselej redno poslali. Št. 33 smo Vam v drugič poslali.

VINSKE PREŠE

in mlatilnice, kakor tudi vsakovrstni drugi stroji za kmetijo se dobivajo dober kup pri **Schivitz & Comp.** (Živic in družba) v Trstu, via della Zonta št. 5.

Via Canale št. 7 — v Trstu — Via Canale št. 7

Nasproti zakristije

Sv. ANTONA NOVEGA

pri podružnici pogrebskega društva g. G. Zimolo

Tovarnica umetnih cvetic

Palme in cerkvene rože

za rabo

pri ekonomičnih pogrebih — Kovinske in lesene rakve.

Kupuje in prodaja se vosk

na debelo in drobno.

Aristid Mosca
vlastnik spremljalec.

Ne strahi se tekmecev

Ne strahi se tekmecev

A. DREHER

PIVOVARNICA

TRSTU.

Botelje in sodci.

(18—8)